

Qorti tal-Maġistrati (Malta)

RIK NRU 207/2021: BOSELLO SRL (P. IVA 01224470896)
RAPPREŻENTATA MILL-MANDATARU SPEĊJALI L-AVUKAT DR.
NATALINO CARUANA DE BRINCAT V. ROBERT BRINCAU (KI.
437373M)

(FIL-KORS TA' KAWZA L-PIZ TAL-PROVI JISTA JDUR MINN PARTI GHALL-OHRA – L-ONERU HUWA
DISTRIBWIT B'MOD LI R-RIKORRENT IRID JIPPROVA L-FATTI TAD-DRITT PRETIZ MINNU *ACTORI*
INCUMBIT PROBATIO MENTRI L-KONVENUT JRID JIPPROVA L-FATTI MINNU ALLEGATI BIEK
JIKKUNSTRASTA D-DRITT PRETIZ *REUS IN EXCIPENDO FIT ACTOR* – L-ISPEJJEŻ EXTRA-ĠUDIZZJARJI TA'
AVUKAT)

MAĠISTRAT: DR. VICTOR G. AXIAK

21 ta' Ottubru 2024

IL-QORTI,

wara li rat ir-rikors ta' Bosello Srl kif rappreżentata mill-mandatarju speċjali l-Avukat
Dr. Natalino Caruana De Brincat (imsejjha "ir-rikorrenti" jew "il-kumpanija rikorrenti")
ippreżentat fil-21 ta' Lulju 2021¹ li permezz tiegħu talbet lil Robert Brincat (imsejjha "l-
intimat") sabiex jidher quddiem il-Qorti fid-data appuntata għas-smiegħ u jgħid l-
għaliex m'għandux ikun ikkundannat li:

**"jhallas is-somma ta' sebat elef tliet mija sitta u ħamsin Ewro (€7,356), ammont dovut
rappreżentanti l-prezz għall-merkanzija mibjugħa u konsenjata lil fuq ordni tiegħu stess,
kolloxx skond kif jidher mill-istatements relattivi ġia fil-pussess tiegħu li qed jiġi anness,
eżebit u mmarkat bħala Dok. A.**

**Bl-imghax u bl-ispejjeż inkluzi dawk tal-ittra legali datata 22 ta' Ġunju 2021 (kopja annessa
u mmarkata bħala Dok. B) kontra l-konvenut li minn issa ngunt għas-subizzjoni."**

¹ Fol 1-3

wara li rat ir-risposta tal-intimat pprezentata fit-23 ta' Diċembru 2021² li permezz tagħha wieġeb kif ġej:

“Illi t-talbiet tar-rikorrenti fil-konfront tal-esponenti għandhom jiġu miċħuda bl-ispejjeż b'kollox kontra l-istess rikorrenti, u dan għas-segweni raġunijiet:

1. Illi t-talba tar-rikorrenti hija eċċessiva, u kif diġa' spjegat fl-email tal-konsulent legali tal-esponenti tad-19 ta' Ġunju 2021, il-bilanċ dovut mill-esponenti m'għandux jeċċedi s-somma ta' elf u erba' mitt Ewro (€1,400). Dan peress li l-ammont mitlub mir-rikorrenti jinkludi oġġetti u servizzi li minkejja li kienu oriġinarjament ordnati mill-esponenti, dawn ma ġewx effettivament furnuti mir-rikorrenti, kif se jiġi spjegat ulterjorment waqt is-smiġħ ta' din il-kawża;
2. Illi b'hekk l-esponenti ma jistax jinżamm responsabbli biex iħallas għal servizz u oġġetti li qatt ma rċieva;
3. B'rizerva għal risposti ulterjuri skond il-liġi.

Bl-ispejjeż kollha kontra r-rikorrenti.”

wara li semgħet ix-xhieda mressqa mill-partijiet u qrat it-traskrizzjoni tat-testimonjanza tagħhom,

wara li qrat in-noti ta' sottomissjonijiet finali pprezentati:

- għan-nom tar-rikorrenti, mill-Avukat Dr. Natalino Caruana De Brincat³
- għan-nom tal-intimat, mill-Avukat Dr. Tonio Cachia⁴,

wara li rat il-bqija tal-atti proċesswali,

qed tagħti din is-

Sentenza

Provi

1. Fis-seduta tal-4 ta' April 2022 il-kumpanija rikorrenti pprezentat affidavit ta' **Alessandro Bosello**⁵, azzjonist u direttur tagħha:

- i. Huwa spjega kif l-intimat kellu diversi ordnijiet mal-kumpanija sabiex jixtri prinċiparjament:

² Fol 11-15

³ Fol 134-141

⁴ Fol 144-151

⁵ Fol 23-62

- kċina *b'appliances* kollha elettriċi, bil-bank tal-kċina, inklużiva ukoll bl-installazzjoni tagħhom
 - pannelli inkluż l-installazzjoni tagħhom
 - art tal-materjal LVT mingħajr l-installazzjoni
 - kmamar tal-banju mingħajr l-installazzjoni
 - twieqi inkluż l-installazzjoni
- ii. Qal li l-intimat kien ordna 85 metru kwadru ta' pavimentar magħmul minn materjal li jissejjaħ LVT u li dan kien sejjer jitwaħħal mill-istess intimat li kellu jqabbad haddiema tiegħu. Spjegaw lill-intimat dak li kellu jsir iżda dan wara li qabbad haddiema li m'għamlux xogħol sew beda jwaħħal fir-rikorrenti u ċioe beda jilmenta li l-materjal kien difettuż mill-fabbrika. Talbuh jirritorna l-pavimentar kollu imma dan irritorna biss 15-il metru kwadru apparti li l-materjal kien bil-ħsara u mħammegħ. Għalhekk ma setgħux jirrimborsawh mill-fabbrika. Fil-frattemp l-intimat irrifjuta li jhallas il-materjal konsenjat lilu.
- iii. Spjega kif ħuh Nico, ukoll azzjonist u direttur fil-kumpanija rikorrenti, ttenta diversi drabi jikkomunika mal-intimat, b'diversi modi, fejn anke offra li jiltaqa' miegħu personalment biex isolvi l-kwistjonijiet li seta' kellhom, però dan kollu mingħajr suċċess.
- iv. Ikkonferma li l-bilanċ dovut mill-intimat huwa dak ta' €7,356. lill-kumpanija u dan minhabba l-ordnijiet illi huwa daħal fihom magħhom fejn iffirma l-istess, l-*invoices* relattivi għal dawk l-ordnijiet li inhargu, l-pagamenti li saru minnu u *credit notes* li l-kumpanija harget għaf-favur tal-intimat.
- v. Huwa stqarr li l-intimat għamel dawn l-ordnijiet:
- Irham għas-sollijiet: fatturi nru. **65** u nru. **77** maħruġa fil-15 ta' Ottubru 2019 u 6 ta' Novembru 2019 fl-ammonti rispettivi ta' € 900 u € 299 għal ordnijiet li thallsu *cash*.⁶
 - Madum tal-irham sabiex jitwaħħal fuq barra: fattura nru. **104** maħruġa fil-11 ta' Dicembru 2019 fl-ammont ta' € 575 għal ordni magħmulha fil-5 ta' Novembru 2019.⁷

⁶ Fol 29 u fol 30

⁷ Fol 31-32

- Fil-frattemp gie deċiż mal-intimat illi fis-7 ta' Novembru 2019 tinhareg fattura nru. **79** għall-ammont ta' € 19,657.78 bħala hlas akkont (fl-ammont ta' 40%) tal-prezz tal-ordnijiet kollha li kienu qed isiru. Dan l-ammont gie imħallas⁸.
- Għamara u oġġetti tal-kmamar tal-banju u l-pavimentar tad-dar u tal-veranda: fattura nru. **107** maħruġa fit-23 ta' Dicembru 2019 fl-ammont ta' € 6,481 għal ordni nru. 701 magħmula fl-4 ta' Novembru 2019. L-ordni originali kienet għall-prezz ta' € 11,485 iżda tnaqqas minn dan l-ammont, id-depożitu ta' 40% li kien tħallas mill-intimat wara li nħarġet il-fattura nru. **79**⁹
- Xambrella ta' bieb kif ukoll il-bieb innifsu u materjal relatat: l-ordni nru. 700 saret fl-4 ta' Novembru 2019 għall-prezz ta' € 643.¹⁰ Għal parti minn din l-ordni (ossia għax-xambrella) inħarġet *Fattura Accompagnatoria* nru. **9** fil-25 ta' Jannar 2020¹¹ għall-ammont ta' € 119. Dan l-ammont gie saldat bil-ħruġ ta' *credit note* fl-20 ta' Frar 2020. Fit-12 ta' Marzu 2020, inħarġet fattura oħra (nru. **33**) għal € 0 u dan peress illi l-kumpanija rikorrenti deħrilha li l-bilanċ kien gie saldat bil-hlas li kien sar mill-intimat għall-fattura nru. **79**¹². Għalhekk l-ordni nru. 700 giet imħallsa kollha.
- Fl-14 ta' Ottubru 2019 saret ordni nru. 654 għat-twieqi fl-ammont ta' € 3,250.¹³ Għal din l-ordni, fid-29 ta' Jannar 2020 ir-rikorrenti ħarġet fattura nru. **10** fl-ammont ta' € 3,523.90¹⁴ (l-ammont żdied minn dak indikat fl-ordni minħabba modifiki żgħar).
- Fl-14 ta' Ottubru 2019 ukoll saret ordni nru. 655 għal *grand sliding window* fl-ammont ta' € 4,241.33¹⁵. Għal din l-ordni, fil-5 ta' Frar 2020 ir-rikorrenti ħarġet fattura nru. **16** fl-ammont ta' € 4,241.33¹⁶.
- Fis-7 ta' Novembru 2019 l-intimat għamel l-aħħar ordni, dik bin-numru 712 għal kċina kompluta, b'*artisan top, kitchen sink* u numru ta' *appliances*, fl-ammont totali ta' € 23,650. Ġara li l-intimat beda jneħhi affarijiet minn din l-

⁸ Fol 36

⁹ Fol 33-35, 37-38

¹⁰ Fol 39

¹¹ Fol 40

¹² Fol 41

¹³ Fol 42

¹⁴ Fol 43

¹⁵ Fol 44

¹⁶ Fol 45

ordni bħal *appliances* u s-sink sabiex jixtrihom lokalment, iżda dawn kien diġa inxtraw minnhom. Bħala kortesija huma aċċettaw li jneħħu dawn l-oġġetti mill-ordni u rriduċew il-prezz għal € 11,500. Fl-4 ta' Marzu 2020, huma għalhekk ħarġu il-fattura numru **29** fl-ammont ta' € 0¹⁷ billi fil-fehma tar-rikorrenti dan l-ammont kien paċut bil-ħlas li għamel l-intimat għall-fattura nru. **79**. Però ix-xhud tenna li dan sar ukoll in vista tal-fatt li kienu ser joħorġu prospett finali bl-ammonti mħallsa lilhom u bil-bilanċ finali dovut lilhom. Spjega kif il-kċina kienet magħmula b'ċertu qisien magħmula apposta għall-klijent, b'dana li imbagħad meta marru jarmawha fil-post raw li l-intimat kien baxxa l-għoli tal-kċina minħabba suffett li kien għamel, u għalhekk huma mmodifikawha mingħajr ma staqsew għal ħlas addizzjonali. Huma kellhom jerġgħu jordnaw partijiet tal-kċina a spejjeż tagħhom. Ġara illi imbagħad faqqgħet il-pandemija tal-COVID-19 u minkejja l-lockdown totali li kien hemm fl-Italja, stante l-insistenza tal-klijent li ried kollox lest, huma laħqu installawha ftit xhur biss tard.¹⁸

- L-intimat qal ukoll li inharget fattura oħra (bin-numru **83**) fi Frar 2020 (prova ta' din m'hijiex fil-proċess) fl-ammont ta' € 100.85 bħala l-prezz ta' xi affarijiet żgħar li kellu bżonn l-intimat.
- Huma imbagħad ppreżentaw *statement* finali b'dana illi rriżultahom li l-bilanċ totali dovut kien dak ta' **€ 7,356**.

2. Fis-seduta tal-20 ta' Marzu 2023 gie prodott l-istess **Alessandro Bosello** in kontroezami¹⁹:

- i. Meta gie mistoqsi rigward l-involvement tiegħu fit-transazzjonijiet kollha u komunikazzjonijiet tiegħu mal-intimat huwa qal li kien l-intimat li kien mar fin-negozju tagħhom u li dan kien tkellem l-aktar ma' ħuh Nico Bosello, direttur ukoll tal-kumpanija rikorrenti.
- ii. Huwa kien daħal fil-kwistjoni aktar tard meta bdew jinqalgħu l-problemi fil-ħlasijiet mill-pagamenti. Spjega li l-ordnijiet kien jehodhom ħuh, il-konsenja kienet isir mill-impjegati senjatament Giuseppe Passanisi. Huwa daħal f'din il-viċenda wara li kien saru l-konsenji u nqalgħet diffikulta fuq il-pagamenti. Huwa ma pparteċipax b'mod dirett fuq jekk kienx hemm xi ilmenti, però sar jaf bihom

¹⁷ Fol 46

¹⁸ Ordni mingħand Nobilia ppreżentata

¹⁹ Fol 83-87

u kien isegwi bħala direttur tal-kumpanija. Ma segwiex personalment però segwa ma' Nico li huwa d-direttur tal-parti amministrattiva tal-kumpanija. Kien prova jagħmel kuntatt hu mal-intimat però ma kienx irnexxielu. Huwa segwa ukoll il-problema tal-pavimentar bil-materjal LVT li ġie kkontestat.

iii. Irriżultalu li dan il-pavimentar ma kienx tqiegħed minn nies tekniċi f'dan is-settur. Spjega kif meta bieghu il-pavimentar kienu spjegaw lill-intimat kif kellu jitqiegħed. Mistoqsi kienux aċċettaw li jieħduh lura u jaqtawh mill-kont huwa qal li r-rikorrent aċċettat dan iżda li ġara kien li l-intimat kien irritorna biss parti żgħira minnu (15-il metru kwadru minn total ta' 85 metru kwadru), u dak li rritorna kien difettuż. Għalhekk ir-rikorrenti ma setgħetx taqtagħhom mill-prezz għax ma setgħux jagħtuh lura lis-*supplier*.

3. Fis-seduta tal-4 ta' April 2022 il-kumpanija rikorrenti ppreżentat l-affidavit ta' **Nico Bosello**²⁰, li huwa ukoll azzjonist u direttur tagħha:

- i. Huwa qal li sar jaf l-intimat meta dan kien għamel appuntament ġewwa l-uffiċju tagħhom l-Mrieħel. F'dan l-appuntament huwa kien spjegalu s-*set up* kummerċjali tagħhom u mill-ewwel bdew jaħdmu flimkien.
- ii. L-intimat spjegalu dak li xtaq għall-*penthouse* tiegħu u huwa kien tah l-istimi relattivi. Spjega kif kien għabar l-informazzjoni kollha li kellu bżonn kif ukoll il-pjanti tal-*penthouse* u hadhom miegħu fl-uffiċju tal-kumpanija ġewwa Siracusa.
- iii. Wara li kienu hadmu l-istimi għamlu appuntament ieħor li kellu jsir Malta. Tkellmu rigward l-istimi u imbagħad iltaqgħu fuq il-post ossia fil-*penthouse* tal-intimat ġewwa x-Xemxija. Hemmhekk hadu l-qisien, speċjalment dawk tat-twieqi u fejn kien ġej xi irħam u ftehm biex id-darba ta' wara jiltaqgħu Siracusa f'wieħed mill-ħwienet tagħhom.
- iv. Ix-xhud spjega li l-kumpanija hallset l-ispejjeż taż-żjara tal-intimat u tal-*partner* tiegħu ġewwa Siracusa għall-żewġt ljieli u tlett ijiem. Hekk kif imbagħad tlestew il-kuntratti huwa għamel id-*deposit* u beda x-xogħol.
- v. Qal li meta ġew biex jikkonsenjaw il-kċina, sabu li s-saqaf kien tbaxxa u dan mingħajr ma kienu ġew infurmati mill-intimat. Il-qisien tal-kċina kienu speċifikati fuq il-kuntratt oriġinali u inoltre kien hemm ordni għall-bank tal-

²⁰ Fol 64-66

kċina u l-*appliances* iżda imbagħad l-intimat ħassar xi oġġetti mill-ordni għax qal li kien ser jixtrihom hu lokalment. Dawn l-*appliances* kienu diġa ordnati iżda r-rikorrenti rat xorta waħda kif taġevola lill-intimat billi naqqasithom mill-ordni.

- vi. L-aġġustamenti li kellhom jagħmlu fil-kċina minhabba s-saqaf għamluhom ukoll a spejjeż tagħhom. Iċċara ukoll kif minkejja l-COVID 19 huma lestew l-installazzjoni tal-kċina ftit xhur tard biss.
 - vii. Ix-xhud semma ukoll l-problema li kienet inqalgħet fuq il-pavimentar bil-materjal LVT. Tali materjal għandu dejjem jitqiegħed minn esperti li jafu jagħmlu dan ix-xogħol għaliex huwa xogħol preċiż hafna. L-intimat ta dan ix-xogħol lil nies mhux kompetenti u għalhekk inqalgħu l-problemi. L-intimat neħħa partijiet ta' dan l-LVT. Ġara li l-intimat però irritorna parti żgħira mill-materjal pprovdut, liema materjal kif f'kundizzjoni verament ħażina u għalhekk ir-rikorrent ma setgħetx tagħmel il-lanjanza relattiva mas-*supplier*. Jidher li l-maġġoranza tal-LVT *flooring* għadu jinsab imwaħħal fil-*penthouse* tal-intimat. Huwa qal li r-rikorrenti ġġib l-LVT mingħand il-Gerfloor, waħda mill-aħjar ditti fl-Ewropa.
 - viii. Spjega li wara li lestew ix-xogħol huwa kien staqsa għall-bilanċ dovut mingħand l-intimat iżda dan baqa' ma ħallasx. Imbagħad kienu ltaqgħu miegħu u ndunaw li l-intimat ma kienx se jhallashom. Madanakollu x-xhud sostna li dak kollu li ordna l-intimat gie kkonsenjat lilu kif xtaq hu. Huwa kkonferma li l-ammont dovut huwa dak ta' € 7,356.
 - ix. Qal li baġtlu email fid-19 ta' Mejju 2021 biex jerġa jistaqsih għall-ħlas u tenna li kienu għamlu minn kollox biex jaqdu minkejja d-diffikultajiet li inħolqu, iżda l-intimat xorta baqa' inadempjenti.
4. Fis-seduta tal-20 ta' Marzu 2023 gie prodott l-istess **Nico Bosello** in kontroezami²¹:
- i. Meta gie mistoqsi kienx konxju mill-fatt li l-parti ta' fuq tal-kċina ma gietx ikkonsenjata huwa qal li l-kċina kienet giet ikkompletata. Huwa spjega kif diġa kellhom l-ewwel ordni mingħand il-klijent u imbagħad għamel ordni oħra rigward il-kċina. Huma marru fuq il-post jieħdu l-qisien, anki hu personalment, iżda imbagħad meta marru jarmawha kien hemm differenza fil-qisien għaliex l-

²¹ Fol 83-87

intimat niżżel il-livell tas-suffett. Huma kienu reggħu għamlu parti mill-ordni mill-ġdid, u dan fis-sens li niżżlu l-livell tal-kolonna (frame tal-kċina) għal livell ġdid kif ukoll xi *units* u dan mingħajr ma talbu xejn aktar addizzjonali.

- ii. L-installazzjoni kienet saret mill-ħaddiema tal-kumpanija, inkluż Giuseppe. Ma ftakarx eżatt meta din ġiet installat biss però qal li d-data tista' tittieħed mill-*invoices* li nħargu.
- iii. Huwa qal li apparti Giuseppe kien hemm ukoll ċertu Carmelo li kien ikun dejjem preżenti u li dak iż-żmien kien jaħdem magħhom.
- iv. Mistoqsi kienx konxju li l-konsenja u l-installazzjonijiet ma kienux isiru fl-istess ħin huwa qal li r-raġuni hija għaliex meta marru l-ewwel darba bil-konsenja kien hemm ħafna riħ u l-*crane* li kellu jtella' l-materjal ma setgħax jingieb. Għalhekk ix-xogħol kellu jibqa' fil-garaxx isfel. Imbagħad marru t-tieni darba biex ittellgħuh u jagħmlu l-installazzjoni.

5. Fis-seduta tal-4 ta' April 2022 il-kumpanija rikorrenti ppreżentat ukoll affidavit ta' **Giuseppe Passanisi**²², li huwa impjegat tagħha:

- i. Ikkonferma li matul is-snin 2020 u 2021 huwa kien mar tlett darbiet fid-dar tal-intimat biex jinstalla diversi affarijiet li dan tal-aħħar kien ordna mingħand il-kumpanija. L-intimat kien preżenti kull darba li kkonsenjaw u installaw xi ħaġa.
- ii. L-ewwel darba huwa kkonsenja diversi oġġetti u fittings relatati mal-kċina u dawn hallihom fil-garaxx tal-intimat minħabba li l-*crane* li kien hemm bżonn biex itellagħhom ma kienx ingieb ħabba li kien ir-riħ. Dawk l-affarijiet li kkonsenja dakinhar kienu ġew konsenjati sabiex jissostitwixxu affarijiet oħra li kienu diġà ġew installati mill-kumpanija preċedentement.
- iii. It-tieni darba mar sabiex jgħin fl-installazzjoni ta' diversi twieqi filwaqt li t-tielet darba mar sabiex iġorr l-oġġetti u l-fittings li kienu ġew ikkonsenjati, mill-garaxx sal-penthouse, u sabiex dawn jiġu installati.

6. Fis-seduta tal-20 ta' Marzu 2023 ġie prodott l-istess **Giuseppe Passanisi** in kontroezami²³:

²² Fol 64-66

²³ Fol 91-93

- i. Dan qal li ma setgħax jittellem għal haddiema oħra però hu kien mar tlett darbiet fil-post tal-intimat. Huwa ma kienx responsabbli mill-ordnijiet kollha.
 - ii. Bħala installazzjoni tal-kċina din kienet saret minn impjegati oħra. Huwa kien mar biex ibiddel il-partijiet li kellhom bżonn jiġu mibdula, jiġifieri partijiet tal-frame u kolonni tal-kċina u partijiet ta' fuq nett tagħha.
 - iii. Kien hemm impjegat ieħor miegħu jismu Carmelo.
7. Fil-15 ta' Mejju 2023 l-intimat **Robert Brincan** xehed in eżami²⁴ u ppreżenta dokument miktub minnu b'elenku ta' kif seħħew l-affarijiet flimkien ma sensiela ta' ritratti meħuda minnu²⁵:
- i. Huwa qal li f'Lulju tas-sena 2019 kien kellem lill-kumpanija Bosello SRL u ra dak li setgħu joffrulu. Dak iż-żmien l-iktar haġa importanti għalih kienet iż-żmien tal-konsenja għaliex huwa kien qed jgħix fil-kera u ried jidhol fl-appartament tiegħu malajr kemm jista' jkun.
 - ii. Qal li wegħduh li l-kmamar tal-banju, madum u affarijiet ta' kisi kellhom jdumu xi sitt ġimghat u ftit żmien wara setgħu jintbagħtu ukoll il-kċina u l-aperturi.
 - iii. F'Awwissu 2019 huwa ikkonferma l-ordni għaliex kien ra xi xogħol hawn Malta u imbagħad mar għandhom Sqallija f'Settembru 2019 biex ikompli jagħmel il-materjal u l-kċina. Hemmhekk bdew jabbozzaw id-disinn tal-kċina. Sa Novembru 2019 kellhom jibdew ituh l-affarijiet u fi Frar 2020 kellhom ukoll ituh il-kċina u l-bibien ta' ġewwa. Huwa kien ta *deposit* ta' 50% tal-ordni li kien għamel jiġifieri fis-somma ta' € 21,000.
 - iv. Qal li waħda mill-affarijiet li kienu ssuġġerewlu kienet illi jsiru frames tal-metall madwar it-twieqi. Madanakolu sussegwentement kien qalilhom li xtaq jagħmel l-irħam madwar it-twieqi. Skond hu però l-frames tal-metal baqgħu jidhru fl-invoices minkejja li hu ma kienx hadhom.
 - v. F'Diċembru 2019 bdew jibgħatulu l-madum u l-kmamar tal-banju. Minkejja li l-aperturi kellhom jintbagħtu f' Novembru 2019 dawn ma waslux. Huwa kellu jhallas għal *tower crane* għax il-binja fejn tinsab il-penthouse fiha sebġha sulari fi triq inklinata u għalhekk kien hemm din in-neċessita. Dan żammu hemm għal

²⁴ Fol 95-100

²⁵ Dok RB1 a fol 101-117

tlett xhur minhabba l-ittardjar fil-konsenji. F' Marzu 2020 kkonsenjaw il-kċina u hallewha fil-garaxx għaliex ma kienx hemm min jinstallaha. Kien hemm xi affarijiet li ma kienux tiegħu ukoll. Huwa qal kif dwar l-*appliances* dawn kienu ċemplulu sabiex jgħidulu li ma kellhomx numru ta' mudelli li kien għażel hu. Għalhekk iddeċieda li jixtri kollox hu lokalment, minkejja li dan kollu nqala gimgħa qabel il-konsenja.

- vi. Minkejja li induna li kien hemm *appliances* li ma kienux tiegħu mal-konsenja, liema *appliances* huwa kien avżahom dwarhom, dawn xorta waħda baqgħu fil-garaxx tiegħu għal numru ta' xhur. Meta infethu l-kaxxi induna li kien hemm hafna affarijiet mhux kif suppost.
- vii. Wara xahrejn irnexxilhom isibu lil xi hadd lokali biex jarma l-kċina fejn dan kien jiġi ftit kuljum u jitlaq. Dan kien installa biss il-units ta' taħt. Il-*cupboards* ta' fuq kienu ħaduhom lura magħhom għaliex ma' qagħdux mill-għoli fejn kien hemm diskrepanza ta' xi 5cm. Huwa għamel gimgħa jipprova jikkunttata lir-rikorrent u għalhekk fl-aħħar iddeċieda li jarmaha hu. Huwa u jarma l-kċina sab xi bibien li kienu jinfethu bil-kontra u għalhekk qabbad lil xi hadd jagħmillu t-toqob sew fil-bibien. Però ma riedx jibqa bit-toqob fil-kċina. Il-kantunieri ukoll kienu kollha neqsin. Huwa kien għibdilhom l-attenzjoni mill-ewwel u għamel sena mingħajrhom. Huwa spicca rama l-kċina u l-bibien ta' gewwa hu għaliex baqa ma' gie hadd.
- viii. L-*sliding door* tal-*aluminium* li kienet l-unika haġa li waħħlu huma kien iebs immens biex jinfetaħ. Dwar il-*cabinets* ta' fuq li ma qagħdux, qal li wara li laħqet għaddiet sena u laħaq rama l-kċina huwa ddeċieda li ma riedhomx aktar. Il-kumpanija rikorrenti għabrilhom hafna żmien wara.
- ix. Rigward il-bank tal-kċina l-idea kienet li jordnah mingħand ir-rikorrenti ukoll u filfatt kellhom ikejjlu meta tehel il-kċina iżda minhabba li għadda hafna żmien spicċa biex ordnah lokalment.
- x. Il-parquet spicċa ordnah ukoll lokalment għaliex minkejja li żamm għamara oħra milli tiġi konsenjata għal xi sena ma setgħax jistenna aktar. Kien qed jiġri warajhom sabiex jiġu jaraw x'kien għaralu l-parquet u minhabba li ma gewx iddeċieda li jaqlah hu u jibdlu u kien dak iż-żmien li hu beda jirċievi komunikazzjonijiet mingħandhom li dan kien twaħħal hażin. Madanakollu tenna li l-parquet li xtara lokali kien waħħlu hu u baqa' tajjeb. Mistoqsi mill-Qorti min kien waħħal il-madum *rectified* li huwa kellu taħt il-parquet huwa qal li kien waħħlu hu u kien qalilhom li kien ser jagħmel parquet fuqu. L-unika

problema tal-parquet kienet illi meta jishon dan suppost jiċċaqlaq u jimbotta lilu nnifsu iżda dak provdut mir-rikorrenti ma kienx kapaċi jagħmel hekk u kien beda jitbewwaq u jiġi f' forma ta' mewg.

- xi. Huwa spjega li kien talab lir-rikorrenti toħroġlu *itemised bill* għax kien jaf li kein fadallu xi haġa żgħira x'ihallashom. Però imbagħad huma tawh kont b'ħafna affarijiet li ma ħax u b'somma ta' kċina kompluta meta ħames *cabinets* mill-kċina ma kienux ġew kkonsenjati lilu.
- xii. Qal li sena wara il-kumpanija kienet bagħtet lil xi hadd biex iwaħħal il-kantunieri u l-ġnub li kien jonqos u irranga l-bieb fejn dan ġie jinfetah kif suppost. Qal li d-*double glazing* tal-bieb huwa kollu mtebba għaliex kien daħallu l-ilma. Kien ordna hood u sink ta' ċertu ditta li ġimgħa qabel qalulu li ma kellhomx il-mudell li huwa ried. Huwa kien insista li ried biss dawk il-mudelli li tahom u li kien ta d-deposit fuqhom. Però dawk li bdew jibgħatulu kienu qodma.
- xiii. Mistoqsi kemm kien għadda żmien bejn l-ewwel konsenja u l-aħħar darba li ġew jinstallaw xi haġa huwa qal li l-ewwel konsenja kienet ċirca sentejn ilu. L-installer kien ġie xi tlett darbiet fejn darbtejn minnhom ġie biss jagħmel konsenja. L-aħħar darba ġie jwaħħal xi kantunieri u m'għamilx aktar minn siegħa.
- xiv. Mistoqsi x'affarijiet kellhom jiġu installati mir-rikorrenti u li spiċċa biex installahom hu, l-intimat semma l-kċina u l-bibien ta' ġewwa.
- xv. Huwa qal li kellhom installer ieħor li kien ġie li ma kellux idea kif jarma kċina u kien għamel xi 5/6 sigħat fuq medda ta' ġimgħa, u dan f'Marzu 2020. Huma kellhom jarmaw il-kċina u l-bibien ta' ġewwa iżda spiċċa ramaha hu.
- xvi. Qal li l-kumpanija ma kelliex ħinijiet għaliex kienu jagħmlu l-konsenja skond il-ħinijiet tal-vapur.
- xvii. Rigward pagamenti huwa dejjem kien tkellem ma' Nico Bosello u f'mument minnhom daħal ħuh li però ma kien jaf xejn dwar il-każ. Kien tkellem miegħu rigward il-frames tal-ħadid fejn Alessandro kien insista li kienu waslulu, xi haġa li l-intimat innega. Anke fuq il-kċina ma kienx jaf li huma ma kellhomx l-*appliances* li xtaq hu u għalhekk kien waqqa' kollox. Spjega kif darba minnhom kellu laqgħa ma' Nico fl-uffiċċju. Dakinhar beda jintlaħaq kompromess fejn ftehm u fuq l-affarijiet iż-żgħar però ma ntlahaqx ftehim fuq il-kċina.

- xviii. Rigward affarijiet li kienu kkonsenjati lilu iżda li ma ħax, ir-rikorrenti kienet gābrithom xi sena wara.
- xix. Ikkonferma li meta r-rikorrenti kienet tikkonsenja xi affarijiet dejjem kienu jagħmlu *delivery note*. Qal li saru xi 15-il konsenja separata.
- xx. Qal ukoll illi huwa ma ddepożita l-ebda ammont fil-Qorti iżda kkonferma illi l-ammont li ma kienx qed jikkuntesta gie ddikjarat fir-risposta tiegħu stess.
8. Fis-seduta tat-13 ta' Novembru 2023 gie prodott l-istess **Robert Brinciau**²⁶ in kontroezami:
- i. Huwa ikkonferma li meta mar Sqallija ma kien ħallas xejn għaliex din kienet waħda mill-kundizzjonijiet tal-bejgħ, fis-sens illi jekk jordna mingħandhom u jaqbez l-€ 40,000 jħallsulu tali spejjeż.
 - ii. Rigward il-madum tal-irħam u l-ħadid huwa qal li semmihom fix-xhieda tiegħu għaliex huwa kellu *statement* fejn il-ħadid kien baqa' jidher minkejja li ma kienx gie kkonsenjat lilu.
 - iii. Ikkonferma ukoll li l-*appliances* ma kienx gie ċċarġjat għalihom.
 - iv. Muri r-ritratt a fol 111 huwa kkonferma li dan juri l-kċina tiegħu. Ikkonferma ukoll li s-suffett ma kienx preżenti meta sar il-kejl. Qal li kien qalilhom li kien ġej suffitt u li kienu ddeċidew fuq l-għoli tiegħu però ma jafx għandux xi ħaġa dokumentata f'dan is-sens. Huwa qal li ried il-*cupboards* għoljin kważi mas-saqaf.
 - v. Ikkonferma li Bosello kienet forniet il-parquet u li l-installazzjoni ma kelliex issir minnhom. Mistoqsi jekk ir-rikorrenti kienetx issostitwiet il-parquet huwa ċaħad li kien sar dan.
 - vi. Tenna li kien hemm granet fejn hu stess ma riedx juża t-tower crane għaliex kien ir-riħ u inzerta li dan ġara f'gurnata meta r-rikorrent riedet tagħmel konsenja. Mistoqsi kienx hemm dewmien fil-konsenja għaliex il-portijiet kienu magħluqin Malta ħabba l-pandemija huwa ċaħad li dan kien il-każ għaliex skond hu l-konsenja kellha ssir f'Novembru mentri l-pandemija bdiet xhur wara.

²⁶ Fol 121-124

- vii. Mistoqsi mill-Qorti x'kienet ir-raġuni għad-dewmien bejn Novembru 2019 u Frar 2020 l-intimat qal li dan kien għaliex il-kumpanija ma kienitx lestiet ix-xogħol.

Kunsiderazzjoni

9. Qabel xejn u għal kull bwon fini jiġi sottomess illi t-transazzjonijiet varji bejn il-partijiet kienu lkoll kuntratti ta' bejgħ u mhux t'appalt. Dan jingħad għaliex minkejja li r-rikorrenti offriet ukoll is-servizzi tagħha ta' installazzjoni u twaħħil fuq il-post, madanakollu l-intenzjoni tal-kontraenti kienet ċara u ċioe dik illi tforni lill-intimat numru ta' oġġetti u għamara għall-*penthouse* tiegħu fix-Xemxija u għalhekk prinċipalment l-obbligazzjonijiet tar-rikorrenti lejn l-intimat kienu *di dare* u mhux *di fare*²⁷.
10. Issa fil-kawża odjerna l-intimat mhuwiex qiegħed jiddefendi ruħu billi jallega xi defiċjenzi fil-kwalita' tal-oġġetti kunsenjati lilu jew inkella xi difetti moħbi fihom, iżda qed jgħid li l-ammont mitlub mir-rikorrenti ta' € 7,356 huwa eċċessiv għaliex xi oġġetti u servizzi li kienu mibjugħa lilu u li kellhom jiġu kkonsenjati/jingħatawlu ma għewx mogħtija u/jew ikkonsenjati lilu. Għalhekk skond l-intimat huwa fadallu jhallas biss il-bilanċ ta' € 1,400.
11. Għalhekk ċertu allegazzjonijiet li tressqu fil-kawża, kemm min-naħa tal-intimat dwar pereżempju d-dewmien fil-konsenja, il-fatt li nefaċ ċirka € 1,500 fil-kirja ta' *tower crane* għal tlett xhur u d-*double glazing* tal-bieb li allegatament ttebba u kemm min-naħa tar-rikorrenti dwar pereżempju l-fatt li tgħid li dejjem aġevolat lill-intimat billi emendat l-ordnijiet sabiex tnaqqaslu l-affarijiet li ma baqax jrid u l-fatt li ħallsitlu l-ispejjeż meta dan mar Sqallija, ftit jew wisq huma irrilevanti fil-kuntest tat-talbiet magħmulha u l-eċċezzjoni li giet imressqa. Dan qed jingħad sempliciment sabiex jiġi ċċarat li jekk il-Qorti issib li hemm xi ammonti dovuti lejn il-kumpanija rikorrenti, bl-ebda mod ma għandha jew tista' tnaqqas jew iżżid ma tali ammonti billi tiegħu in konsiderazzjoni xi waħda minn dawn l-allegazzjonijiet.
12. Fin-nota ta' sottomissjonijiet finali tiegħu²⁸ l-intimat isostni illi huwa ressaq provi suffiċjenti li jippruvaw illi huwa ħallas jew qed jintalab iħallas għall-affarijiet segwenti li m'humiex dovuti minnu ossia':

²⁷ Ara f'dan is-sens is-sentenza fl-ismijiet Angela Cassar v. J & C Farrugia et. (PA, Ċit 941/1997/1 NC, 04/06/2004)

²⁸ Ara fol 148

- i. *Parquet flooring* li kellu jbiddu l-intimat wara ftit żmien għaliex beda jitbewwaq;
 - ii. *Installazzjoni* ta' parti mill-kċina u ta' bieb, li kellha ssir mill-intimat;
 - iii. *Top cupboards* tal-kċina li ġew ordnati hażin u li qatt ma ġew rimpjazzati.
13. Fl-istess nota l-intimat jiddikjara li qed jaqbel ma' dak indikat mir-rikorrenti fir-rikors promotur, ossia' illi t-total tal-*invoices* maħruġa jammonta għal € 36,257.88 (għajr għal diskrepanza ta' € 100) u li saru hłasijiet minnu fl-ammont ta' € 28,901.88. Però għar-raġunijiet ġia msemmija ma jaqbilx li baqa' bilanċ ta' € 7,356. Jilmenta ukoll illi kien biss fl-istadju tal-provi tagħha illi r-rikorrenti ppreżentat id-dokumentazzjoni li kienu ilu jitlobhom sa ma qabel infetħet il-kawża kontrih. Apparti hekk, tenna li l-fatturazzjoni m'hijiex daqstant ċara u tista' toħloq konfużjoni.
14. Il-Qorti tikkondividi l-punt tal-aħħar billi jidhrilha illi l-mod kif ġew maħduma u emendati numru ta' fatturi ma jirrispettax l-*accounting istandards* meqjusa bħala *best practice* fl-industrija. Iktar minn hekk, jidher li kif sew irrimarka l-intimat, il-fattura numru **79** għall-ammont ta' € 19,657.78 hija problematika peress illi talludi għal suppost depożitu ta' 40% fuq numru ta' fatturi li anke mad-daqqa t'għajn jidher li huwa eċċessiv meta tqis it-total tal-istess fatturi. Fiċ-ċirkostanzi l-Qorti kellha ta' bilfors tidhol f'ċertu dettal fl-ordnijiet in kwistjoni u tqabbilhom mal-fatturi li suppost jirrelataw għalihom. Minn dan l-eserċizzju rriżultatla s-segwenti b'mod kronoloġiku ta' kif ġew magħmulha l-ordnijiet:
- i. L-ewwel ordni:
 - Data: mhix magħrufa
 - Ammont: **€ 900**
 - Deskrizzjoni: Irham għas-sollijiet
 - Fattura: Nru 65 maħruġa 15/10/2019²⁹
 - Noti: n/a
 - ii. It-tieni ordni:
 - Data: mhix magħrufa
 - Ammont: **€ 299**
 - Deskrizzjoni: Irham għas-sollijiet

²⁹ Fol 29

- Fattura: Nru 77 maħruġa 06/11/2019³⁰
- Noti: n/a

iii. It-tielet ordni (enumerata 654³¹)

- Data: 14/10/2019
- Ammont: € 3,250
- Deskrizzjoni: Twieqi tal-PVC
- Fattura: Nru 10 maħruġa 29/01/2020³²
- Noti: Fattura inħarġet għall-ammont ta' **€ 3,523.90** minħabba modifiki żgħar fl-ordni li saru mill-intimat. Dan huwa l-ammont dovut għal din l-ordni għall-finijiet tal-kontegġi finali

iv. Ir-raba' ordni (enumerata 655³³)

- Data: 14/10/2019
- Ammont: **€ 4,241.33**
- Deskrizzjoni: Bieb kbir *sliding* tal-PVC
- Fattura: Nru 16 maħruġa 05/02/2020³⁴
- Noti: n/a

v. Il-ħames ordni (enumerata 699³⁵)

- Data: 04/11/2019
- Ammont: **€ 11,485**
- Deskrizzjoni: Affarijiet tal-kmamar tal-banju u pavimentar
- Fattura: Nru 107 maħruġa 23/12/2019³⁶
- Noti: Fattura inħarġet għall-ammont ta' € 6,841³⁷ minħabba li skond ir-rikorrenti il-bilanċ kien ġie saldat mill-intimat bil-ħlas li għamel fuq il-fattura ġenerali bin-numru 79 (li nħarġet fis-07/11/2019 għall-ammont ta' € 19,657.78³⁸).

³⁰ Fol 30

³¹ Fol 42

³² Fol 43

³³ Fol 44

³⁴ Fol 45

³⁵ Fol 33-35

³⁶ Fol 37-38

³⁷ Hawn jidher li kien hemm żball mir-rikorrenti peress li jekk xejn l-ammont li kellu jiġi fatturat kien dak ta' € 6,891 u mhux € 6,841

³⁸ Fol 36

Għall-finijiet tal-kontegġi finali huwa l-ammont originali ta' € 11,485 li għandu jittiehed in konsiderazzjoni.

vi. Is-sitt ordni (enumerata 700³⁹)

- Data: 04/11/2019
- Ammont: **€ 643.01**
- Deskrizzjoni: Xambrella, bieb u affarijiet ancillari.
- Fattura: Nru 9 maħruġa 25/01/2020⁴⁰ u Nru 33 maħruġa 12/03/2020⁴¹.
- Noti: Fattura nru. 9 inħarġet għall-ammont ta' € 119 u cioè l-ammont li jkopri biss il-prezz tax-xambrella. Fattura nru. 33 inħarġet għal € 0 u dan peress illi l-kumpanija rikorrenti dehrilha li l-bilanċ kien ġie saldat bil-ħlas li kien sar mill-intimat fuq il-fattura ġenerali bin-numru 79 (li nħarġet fis-07/11/2019 għall-ammont ta' € 19,657.78⁴²). Għall-finijiet tal-kontegġi finali huwa l-ammont originali ta' € 643.01 li għandu jittiehed in konsiderazzjoni.

vii. Is-seba' ordni (enumerata 701⁴³)

- Data: 05/11/2019
- Ammont: **€ 575.01**
- Deskrizzjoni: madum tal-irħam
- Fattura: Nru 104 maħruġa 11/12/2019⁴⁴
- Noti: n/a

viii. It-tmien ordni (enumerata 712⁴⁵)

- Data: 07/11/2019
- Ammont: € 23,650
- Deskrizzjoni: Kċina, tabletop u *appliances*

³⁹ Fol 39

⁴⁰ Fol 40

⁴¹ Fol 41

⁴² Fol 36

⁴³ Fol 31

⁴⁴ Fol 32

⁴⁵ Fol 46

- Fattura: Nru 29 maħruġa 04/03/2020⁴⁶
- Noti: Wara li r-rikorrenti neħħiet it-*tabletop* u l-*appliances* mill-ordni fuq talba tal-intimat, il-prezz tal-ordni gie **€ 11,500**. Il-fattura però inħarġet għall-ammont ta' € 0.01 billi fil-fehma tar-rikorrenti l-ammont ta' € 11,500 gie paċut bil-hlas li għamel l-intimat fuq il-fattura ġenerali bin-numru 79 (li nħarġet fis-07/11/2019 għall-ammont ta' € 19,657.78⁴⁷). Għall-finijiet tal-kontegġi finali huwa l-ammont ta' € 11,500 li għandu jittiehed in konsiderazzjoni.

ix. Id-disa' u l-aħħar ordni:

- Data: mhix magħrufa
- Ammont: **€ 100.85**
- Deskrizzjoni: affarijiet żgħar rikjesti mill-intimat
- Fattura: Nru 83 maħruġa 20/02/2020⁴⁸
- Noti: n/a

15. Il-prezz totali tal-oġġetti ordnati kien għalhekk dak ta' € 33,268.10. Ir-rikorrenti harghet fatturi fl-ammont totali ta' € 36.257.88. Fost dawn il-fatturi kien hemm l-imsemmija fattura ġenerali bin-numru 79 li nħarġet fis-07/11/2019 għall-ammont ta' € 19,657.78⁴⁹. Skond ix-xhieda tad-diretturi tar-rikorrenti dan l-ammont kien jirrappreżenta "*forty per cent of all orders that were then being placed*". Li kieku dan kien il-każ, it-total originali tal-ordnijiet kollha li kienu saru sas-07/11/2019 u li ma kienux għadhom thallsu kien dak ta' € 43,844.35 (ossia € 3250 + € 4,241.33 + € 11,485 + € 643.01 + € 575.01 + € 23,650). 40% ta' dan l-ammont huwa ekwivalenti għal € 17.537.74 li huwa għalhekk inqas mill-ammont fatturat b'izjed minn elfejn euro. Tergà u tghid il-kliem fuq il-fattura numru 79 jindikaw li d-depożitu ta' 40% kien akkont tal-ordnijiet numru 655, 654 u 699 biss u mhux, kuntrarjament għal dak li xehdu d-diretturi tar-rikorrenti, tal-ordnijiet kollha li kien hemm pendent. Dan ifisser allura illi l-40% tal-valur ta' tali ordnijiet ($€ 3250 + € 4,241.33 + € 11,485 = € 18,976.33$) kellu jkun € 7,590.53 li jiġi sew inqas min-nofs l-ammont fatturat!

⁴⁶ Fol 47

⁴⁷ Fol 36

⁴⁸ La l-ordni u lanqas il-fattura ma ġew esebiti

⁴⁹ Fl 36

16. Irrispettivament mill-ammont totali li gie iffatturat (€ 36,257.88), kif intwera l-ammont totali tal-oġġetti ordnati kien dak ta' € 33,268.10. L-ammont totali ta' flus imħallsa mill-intimat inkluz żewġ *credit notes* maħruġa mir-rikorrenti huwa dak ta' € 28,901.88 li għalhekk jhalli bilanċ ta' **€ 4,366.22** u mhux, kif indikat fir-rikors promotur, € 7,356
17. Il-Qorti issa trid tikkunsidra jekk hux il-każ li minn dan il-bilanċ ta' € 4,366.22 hemmx xi ammonti oħra li jridu jitnaqqsu minhabba dawk l-oġġetti/servizzi li l-intimat jgħid li ma ngħatawlux.
18. F'dan l-eżerċizzju ta' għarbiel tal-provi il-Qorti trid iżżomm quddiem għajnejha r-regoli prevalenti f'dan ir-rigward fl-ordinament ġuridiku tagħna. Fis-sentenza fl-ismijiet: **John Bonnici v. Richard Vella** (PA, Rik. Nru. 103/2011 GM, 04/07/2019) intqal illi dawn huma s-segwenti:
- “a) Ibda biex ir-regola tradizzjonali tal-piż tal-provi timponi a kariku tal-parti li tallega fatt l-oneru li għib il-prova tal-eżistenza tiegħu. Tali oneru hu ugwalment spartit bejn il-kontendenti, sija fuq l-attur li jsostni l-fatti favorevoli li jikkostitwixxu l-bażi tad-dritt azzjonat minnu (attori incumbit probatio), sija fuq il-konvenut għas- sostenn tal-fatt miġjub minnu biex jikkontrasta l-pretiża talattur (**reus in excipiendo fit actor**) – Ara Vol. XLVI, P.i, p.5.
- b) Fil-kors tal-kawża dan il-piż **jista' joxxilla minn parti għall-oħra**, għax, kif jingħad, 'jista jkun għe stabbilit fatt li juri prima facie li t-teżi tal-attur hija sostenuta – Ara Vol. XXXVII, P.i, p.577;
- ċ) Il-ġudikant adit mill-meritu tal-każ hu tenut jiddeċiedi **iuxta allegata et probata**, u dan jimporta illi d-deċiżjoni tiegħu tiġi estratta unikament mill-allegazzjoni tal-partijiet. Jiġifieri, minn dawk iċ-ċirkustanzi tal-fatti dedotti għabbażi tad-domanda jew tal-eċċezzjoni u l-provi offerti mill-partijiet. Jikkonsegwi illi d-dixxiplina tal-piż tal-provi ssir bażi tar-regola legali tal-ġudizzju in kwantu timponi fuq il-ġudikant il-konsiderazzjoni li l-fatt allegat mhuwiex veru għax mhux ippruvat;
- d) Il-valutazzjoni tal-provi hu fondat fuq il-prinċipju tal-konvinċiment liberu tal-ġudikant. Lilu hu mogħti l-poter diskrezzjonali tal-apprezzament tar-riżultanzi probatorji u allura hu liberu li jibbaża l-konvinċiment tiegħu minn dawk il-provi li hu jidhirlu li huma l-aktar attendibbli u idoneji għall-formazzjoni tal-konvinċiment tiegħu. Naturalment dik id-diskrezzjoni tiegħu hi soġġetta għal dak il-limitu legali impost fuqu mill-artikolu 218 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili li jrid li fis-sentenza tingħata motivazzjoni raġonata li tikkonsenti l-kontroll tal-ħsieb loġiku segwit fuq appell interpost mis-sentenza. Motivazzjoni din, li jekk jinstab li tirrispondi mal-loġika u r-razzjonalità, kif ukoll koerenti mal-elementi utilizzati allura skont ġurisprudenza konkordi, ma tiġix disturbata minn Qorti ta' revizzjoni”

Il-Qorti tagħmel riferenza ukoll għas-sentenza mogħtija fl-ismijiet: **Gaetana Mamo v. Therese sive Tessie Mercieca et.** (Ċit Nru. 1547/1997/1 PS, 26/10/2005) fejn ingħad illi:

“in bazi ghad-dritt probatorju, kull parti ghandha f'kaz bhal dan id-dmir li taghti prova ta' l-ezistenza tal-fatt allegat, favorevoli ghat-tezi taghha. **L-oneru hu distribwit** b'mod li l-attrici trid tipprova l-fatti kostituttivi tad-dritt azzjonat minnha (“**actori incumbit probatio**”) mentri l-konvenuti huma tenuti jipprovaw il-fatt minnhom allegat kostitwenti l-kontroprova offerta biex tikkuntrasta il-pretiza ta' l-attrici (“**reus in excipiendo fit actor**”). Ara Kollez. Vol. XLVI P I p 5. Naturalment, il-piz probatorju tal-konvenuti jinsorgi konkretament fil-kaz biss li l-attrici tkun ressqet prova tal-fatti posti bhala bazi tad-domanda taghha. Dan ghaliex in-nuqqas jew insufficjenza tal-prova tac-cirkostanzi dedotti mill-konvenuti biex tikkonfuta l-pretensjoni ta' l-attrici ma jiddispensax lil din mill-oneru li tiddemostra adegwatament il-legittimita u l-fondatezza tal-meritu tat-talba taghha”.

Il-parquet

19. Il-prezz tal-*parquet* mibjugħ lill-intimat kien dak ta' € 2,227.70 eskluż il-VAT għal 84.8 metru kwadru.⁵⁰
20. Skond l-intimat il-*parquet* kellu jaqilgħu wara ftit żmien għaliex dan kien difettuz. Qal ukoll illi dan kellu jingabar f'Ġunju 2020 mir-rikorrenti u eventwalment ingabar f'Lulju.⁵¹ Fi kliemu stess, il-*parquet* li nqala' minnu kien “*unusable*” u “*damaged*”. Id-diretturi tar-rikorrenti min-naħa tagħhom isostnu illi minkejja li kien tort tal-intimat li l-*parquet* twaħħal b'mod ħażin, huma kienu aċċettaw illi jieħduh lura sabiex jippruvaw jirkupraw l-prezz tiegħu mis-*supplier*. Li ġara huwa illi r-rikorrenti rċeviet biss 15-il metru kwadru mit-85 metru kwadru li kienu ġew ikkonsenjati lilu u inltre dak li rċeviet kien fi stat ħażin.⁵² Id-direttur tar-rikorrenti tenna ukoll illi l-maġġoranza tal-*parquet* baqa' fil-propjeta' tal-intimat.⁵³
21. Għar-raġunijiet diġà msemmija iktar 'l fuq, il-Qorti m'għandiex għalfejn tidhol fuq jekk il-*parquet* kienx difettuz jew jekk dan twaħħalx b'mod ħażin mill-ħaddiema li ngaġġa l-intimat. L-unika kunsiderazzjoni hija jekk (i) il-*parquet* ġiex ikkonsenjat lill-intimat fil-kwantita' ta' 84.8 metru kwadru, (ii) ġiex irritornat xi kwantitajiet minn dan il-*parquet* lir-rikorrenti.
22. L-intimat ma kkontestax il-fatt illi ġew ikkonsenjati lilu 84.8 metru kwadru ta' *parquet*. Meta l-Qorti staqsietu jekk hux il-każ li ma kull konsenja li kienet issirlu huwa kien jirċievi *delivery note* mill-ħaddiema tar-rikorrenti huwa wieġeb fl-affermattiv.⁵⁴ Dan ifisser li l-konsenja msemmija kienet indikata f'xi *delivery notes* u li kieku l-intimat

⁵⁰ Fol 34

⁵¹ Fol 113

⁵² Fol 85-86

⁵³ Fol 65

⁵⁴ Fol 99 wara

hass li ma kienx irċieva l-konsenja fl-ammont mitlub, seta' faċilment ressaq dik il-prova. Inltre l-intimat ma ċaħadx illi dak li ngabar mir-rikorrenti kien biss parti żgħira mill-*parquet* mibjugħ u kkonsenjat lilu, apparti li kien hu stess li ammetta illi l-*parquet* li qala' kien *unusable* u *damaged*.

23. Fiċ-ċirkustanzi għalhekk l-ammont kollu mitlub għal dan il-*parquet* huwa dovut mill-intimat.

L-installazzjoni ta' parti mill-kċina u ta' bieb kif ukoll in-nuqqas ta' konsenja tat-top cupboards tal-kċina

24. Il-partijiet jaqblu illi meta l-kċina giet biex titwahnhal skoprew li t-top cupboards ma setgħux jidhlu peress li kien hemm diskrepanza ta' xi 5cm. Il-kontendenti jawhhl u f'xulxin għal dan in-nuqqas, xi haġa li għar-raġunijiet diġà fuq elenkati, l-Qorti mhijiex ser tidhol fiha.

25. Issa skond l-intimat inizjalment r-rikorrenti baġtet haddiem wieħed biex jinstalla l-kċina u l-bibien interni. Però dan kien għamel biss xi sitt siegħat xogħol f'gimgha waħda u kull ma għamel kien biss il-*frames* tal-cabinets ta' isfel. Fil-frattemp l-intimat xtara l-*fittings* u wehhel dak li kellu jehel tant illi skond hu meta r-rikorrenti baġtet il-haddiem tagħha sena wara, il-kċina kienet armata. Dan il-haddiem intbaġhat biex iwahnhal/ibiddel il-bibien, il-kantunieri li kien jonqos u l-gnub, xi haġa li filfatt thalla jagħmel. Però f'dan l-istadju l-intimat ma riedx iżjed it-top cupboards (xi hames bibien ta' ċirka 45 cm il-wieħed) u nforma b'dan lir-rikorrenti.

26. Id-diretturi tar-rikorrenti però saħqu illi minkejja li l-iżball kien tal-intimat (skond huma, kien naqqas l-għoli tal-kċina mingħajr ma kien qalilhom) huma rawh kif jaġevolawh billi jsiru modifikazzjonijiet a spejjeż tar-rikorrenti. Skond Nico Bosello filfatt huma kienu għamlu l-ordni mill-ġdid billi niżżlu l-livell tal-kolonna (parti tal-*frame* tal-kċina) u anke l-*units* li kien fiha. Saħqu illi l-kċina oriġinalment kienet *made-to-measure* skond il-qisien li kienu ittiehdu fil-preżenza tal-intimat. L-istess xhud ikkonferma ukoll illi l-installazzjoni tal-parti ta' fuq tal-kċina giet kompletata u installata mill-haddiema tagħhom.⁵⁵

27. Il-Qorti fehmet minn dak li xehdu l-kontendenti u mid-dokumenti ppreżentati li kien ta' min kien it-tort, il-kċina verament giet modifikata sabiex tkun tista' tiġi installata

⁵⁵ Prova ta' dawn il-modifiki mitluba giet provduta permezz ta' Dok NOB 1 – Dok NOB3 a fol 49-62

- mingħajr problemi. L-intimat jinsisti illi *t-top cupboards* ma twaħħlux mentri d-diretturi tar-rikorrenti jgħidu li l-kċina kollha twaħħlet bil-modifiki neċessarji inkluż il-parti ta' fuq. Il-Qorti għarblet sew dak li xehed l-intimat inkluż ir-ritratt li ha hu stess tal-kċina kompluta (a fol 111) u dawk li xehdu d-diretturi. Mill-pjanti esebiti⁵⁶ jidher illi tabilhaqq ir-rikorrenti għamlet numru ta' modifiki fil-kċina sabiex din titbaxxa u tkun tista' tiddaħhal fil-post. Mill-prezzijiet indikati fid-dokumenti a fol 49-62 jirriżulta ukoll illi t-total tal-ispejjeż kollha sabiex giet manufatturata l-kċina inkluż il-modifiki li sarulha kien dak ta' € 14,237.40 (dan l-eżerċizzju l-Qorti kellha tagħmlu manwalment peress illi t-total innifsu ma jirriżultax mid-dokumenti). Il-fattura maħruġa mir-rikorrenti għall-kċina kienet għall-ammont ta' € 11,500. Il-Qorti tqis illi l-modifiki fil-kċina saru bil-konsapevolezza u l-kunsens tal-intimat u li għalhekk dan ma setax fl-aħħar jaqbad u jiddeċiedi li ma jridx parti minnha. Fiċ-ċirkustanzi għalhekk l-Qorti tħoss li fuq bilanċ ta' probabilitajiet it-teżi tar-rikorrenti hija iżjed kredibbli u li salv għal dak li ser jingħad fil-paragrafu sussegwenti, l-prezz tal-kċina, kif modifikata u fatturata mir-rikorrenti, huwa dovut.
28. Fir-rigward tal-installazzjoni tal-kċina jirriżulta li parti minnha (skond l-intimat il-kċina kollha ħlief il-*cabinets* ta' isfel, il-bibien, il-kantunieri u l-ġnub) twaħħlet mill-intimat. Id-diretturi tar-rikorrenti jixhtu dubbju fuq dan billi fil-fehma tagħhom il-kċina giet kompletata u installata permezz tax-xogħol tal-ħaddiema tagħha. Il-Qorti hija tal-fehma illi fuq dan il-punt għandha tagħti piż iżjed lill-intimat u tqis illi, kellu jew ma kellux raġun jagħmel hekk, parti mill-installazzjoni tal-kċina verament li saret minnu. Il-problema li tiffaċċja l-Qorti hija illi minkejja li kien kompitu tiegħu li jagħmel hekk, l-intimat ma ppruvax jagħti elenku b'mod speċifiku ta' dawk l-affarijiet mill-kċina li wehħel hu u dawk li waħħlu l-ħaddiema tar-rikorrent. Per di più, għalkemm il-prezz tal-kċina (€ 11,500) kien jinkludi l-installazzjoni tagħha, madanakollu kif inhuwa n-norma meta din issir mis-*supplier* innifsu, m'hemmx indikat l-ispejjeż/prezz tas-servizz tal-installazzjoni peress illi dan ikun parti mill-prezz tal-kċina nnifisha. Il-Qorti tqis illi tenut kont id-difiża tiegħu kien jispetta lill-intimat illi jitlob li titressaq prova, jekk hemm bżonn mid-diretturi tar-rikorrenti nfushom, minn rappreżentanti tal-kumpanija estera Nobilia-Werke J. Stickling GmbH & Co., jew anke minn espert *ex parte* dwar kif u kemm għandu jiġi kwantifikat dak l-ammont li jirrappreżenta l-valur tal-installazzjoni mill-valur tal-kċina nnifisha.
29. Fin-nuqqas tal-intimat li jagħmel dan, il-Qorti minflok ma tiċhad din il-parti tad-difiża tal-intimat sejra tillikwida dak l-ammont li *arbitrio boni viri* jidhrilha li huwa ġust u

⁵⁶ Ara fol 58 wara sa' fol 62

cioe l-ammont ta' 5% tal-valur tal-kċina nnifisha li għandu jitnaqqas mill-prezz tagħha, ekwivalenti għal € 575.

30. Għalhekk il-bilanċ dovut mill-intimat lir-rikorrenti huwa dak ta' € 4,366.22 - € 575, ossia' **€ 3,791.22**.

31. Il-Qorti jidhrilha li għandha tagħmel ukoll rimarka dwar numru ta' sottomissjonijiet magħmulha mill-kontendenti fin-noti finali rispettivi tagħhom:

- i. Dwar is-sottomissjoni tar-rikorrenti⁵⁷ illi d-dokument esebit mill-intimat bħala Dok RB1⁵⁸ ma ġiex ikkonfermat minnu bil-ġurament, bl-implikazzjoni għalhekk illi dan huwa inammissibbli bħala prova, il-Qorti tqis illi fattwalment din is-sottomissjoni hija infondata billi d-dokument innifsu ġie esebit mill-intimat waqt ix-xhieda tiegħu li nġhatat bil-ġurament fis-seduta tal-15 ta' Mejju 2023. Fi kwalunkwe każ, anke li kieku dan id-dokument ma ġiex esebit bħala parti mix-xhieda tal-intimat u b'xi mod ma ġiex maħluf minnu, il-ġurisprudenza tgħalliem illi għalkemm il-Qrati tagħna qatt ma ddejjqu japplikaw ir-regola tal-aħjar prova (Art. 559 tal-Kap. 12), il-pożizzjoni aktar riċenti hija dik illi tal-regola tiġi rilassata meta l-provi miġjuba ma' jkunux ġew kontestati mill-parti l-oħra, inkluż meta dokumenti li jingiebu biex isahħu tali provi ma' jkunux ġew ġuramentati.⁵⁹
- ii. Dwar is-sottomissjoni tal-intimat illi huwa m'għandu ibati l-ebda spejjeż għaliex *inter alia* kien biss fl-istadju tal-provi tagħha illi r-rikorrenti pprezentat id-dokumentazzjoni li kienu ilu jitlobhom sa ma qabel infetħet il-kawża kontrih, il-Qorti tqis illi dan l-argument kien ireġi biss li kieku l-intimat qabel mal-ammont li għandu jagħti lir-rikorrenti. Jirriżulta però illi l-intimat huwa lest biss li jagħti s-somma ta' € 1,400, li huwa inqas sew mill-bilanċ li l-Qorti sabet li huwa dovut minnu (€ 3,791.22). Mill-banda l-oħra l-Qorti ma tistax ma tikkunsidrax ukoll illi r-rikorrenti għandha ukoll tbat i parti mill-ispejjeż peress li l-ammont dovut lilha huwa ftit iżjed min-nofs ta' dak mitlub minnha.
- iii. Rigward l-imġaxijiet, il-Qorti ma taqbilx mal-intimat illi dawn għandhom jiddekorru mid-data tas-sentenza. Huwa minnu li l-fatturi maħruġa mir-rikorrenti huma f'xi partijiet tagħhom nieqsa mid-dettal jew ambigwi.

⁵⁷ Fol 131 fuq

⁵⁸ Fol 101-117

⁵⁹ Ara pereżempju s-sentenza fl-ismijiet **Maria Beany v. Deidre Maher** (QTM, Rik. 258/2019, deċiża 08/04/2024) u s-sentenza citati fiha.

Madanakollu kellu jkun biżżejjed ċar, tal-inqas fid-data tal-prezentata tal-kawża, dak l-ammont li kien qiegħed jintalab mir-rikorrenti. Dan il-kreditu huwa ta' xorta ċivili u għalhekk ai termini tal-Art. 1141(2) tal-Kap. 16, l-imgħax għandu jibda jiddekorri minn dakinhar illi tkun saret is-sejha għall-ħlas b'att ġudizzjarju. Mill-atti ma jidhirx illi saru xi interpellanzi ġudizzjarji u l-unika waħda li saret hija dik bonarja permezz tal-ittra legali tat-22 ta' Ġunju 2021.⁶⁰ Għalhekk l-ewwel att ġudizzjarju li tressaq kontra l-intimat kien sewwasew ir-rikors promotur fil-21 ta' Lulju 2021. Issa huwa minnu li l-ammont mitlub kien iżjed minn dak li l-Qorti sejra tiddikjara illi huwa dovut mill-intimat. Madanakollu f'dan ir-rigward jingħad illi dan ċertament mhux każ fejn japplika l-prinċipju *"in illiquidis mora non contrahitur nisi culpa delictoris liquidatio differetur"* irrispettivament mill-fatt li l-ammont li l-Qorti sejra tiddikjara bħala li huwa dovut, huwa inqas minn dak mitlub. Wara kolloxx l-Art. 1141(2) fuq imsemmi huwa applikazzjoni tal-prinċipju *"lite contestata usurae currunt"*. L-intimat, għalkemm imsejjaħ biex iħallas permezz tar-rikors promotur, baqa' jgawdi flus li suppost kellha tgawdihom ir-rikorrenti bħala l-kreditur tiegħu. Dan il-benefiċċju għalhekk għandu jgħaddih lill-kreditur fil-forma ta' mgħaxxijiet.

32. Finalment u għal kull bwon fini l-Qorti tirrileva illi l-ispejjeż tal-ittra legali mitluba mir-rikorrenti fir-rikors promotur m'huma xejn ħlief spejjeż extra-ġudizzjarji tal-avukat. Skond l-Art. 47(b) tat-Tariffa E (*Drittijiet li jithallsu lill-Avukati, Prokuraturi Legali u Kuraturi "ex officio"*) ta' Skeda A tal-Kap. 12:

'47 (b) Ebda haġa li tinsab fis-sub-paragrafu (a) ta' dan il-paragrafu m'għandha tolqot l-intaxxar ta' drittijiet bejn il-partijiet involuti f'atti jew proċedimenti ġudizzjarji jew dwar xogħol extra-ġudizzjarju minn Avukati jew Prokuraturi Legali li jkollhom jithallsu mill-parti l-oħra, li għandhom jiġu regolati esklussivament skond il-paragrafi ta' qabel ta' din it-Tariffa.

Peress illi l-ispejjeż extra-ġudizzjarji ta' avukat m'humiex soġġetti għall-ħruġ ta' taxxa skond din it-tariffa legali, dawn ma jistgħux jintalbu mill-kontroparti u għalhekk il-Qorti ma tistax tilqa' t-talba f'dan ir-rigward.

Deċiżjoni

- 33. Għal dawn ir-raġunijiet il-Qorti qegħda tiddisponi mill-kawża billi tilqa' t-talbiet rikorrenti parzjalment b'dana illi:**

⁶⁰ Fol 3

- i. **Tiddikjara li l-intimat huwa debitur tal-kumpanija rikorrenti fis-somma ta' tlett elef seba' mija wiehed u disghin euro u tnejn u ghoxrin centezmu (€ 3,791.22) bhala bilanċ tal-prezz tal-merkanzija mibjugha u kkonsenjata lilu mill-istess rikorrenti;**
- ii. **Tikkundanna lill-intimat jhallas din is-somma lir-rikorrenti bl-imghax legali dovut mid-data tal-prezentata tar-rikors promotur sad-data tal-pagament effettiv.**

Fir-rigward tal-ispejjeż (ghajr ghal dawk tal-ittra legali tat-22 ta' Ġunju 2021 li m'humix qed jigu milqugha) intaxxati dawn ghandhom jithallsu kwantu ghal 60% mill-intimat u kwantu ghal 40% mill-kumpanija rikorrenti.

V.G. Axiak
Maġistrat

Y.M. Pace
Dep Registratur